

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΜΙΑ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΛΙΣΤ

Ο ερωτικότερος των μουσικών. Η αισθηματικές του περιπέτειες. Η Καρολίνα Βιγενσταίν. Ο μοναδικός έρωσ του Λιστ. Ο γάμος του που δεν έγινε ποτέ... Τα ταξίδια του Λιστ. Η νέες του κατακτήσεις. Η ανάμνησις της Καρολίνας. Η έπιστροφή του στη Ρώμη. Πολύ άργα!... Όταν φτάνουν τα γηρατειά. Οι νέοι έρωτες. Ο Πάσ εβραεύε η Καρολίνα.

Ποτέ του ο Φραντζ Λιστ, ο περίφημος πολωνός πιανίστας και μουσικοσυνθέτης, δεν μπόρεσε να μείνει πολύν καιρό στο ίδιο μέρος. Γυρνούσε πάντα εδώ και κει στα μεγαλύτερα κέντρα της Ευρώπης, δίδοντας συναυλίες ή ύπακουφοντας στις παρακλήσεις θαυμαστών του που τον παρακαλούσαν να πάη γά τους έπισκεφθί στην πόλη του.

Σ' ένα από τα άκατάπαντα αυτά ταξίδια του, που τον τράβηξε εις τόν Κίεβο της Ρωσίας, γνωρίστηκε με την Καρολίνα Βιγενσταίν—Βιγενσταίν, μία πολωνίδα προγκικήσσα είκοσι όκτώ ετών, χωρισμένη τότε από τόν σύζυγόν της.

Όπως είνε γνωστόν, όλη ή ζωή του Λιστ εστάθηκε ένα μεγάλο βιβλίο του όποιου ή κάθε σελίδα ήταναι μία ιστορία έρωτος. 'Αλλά μονάχα δύο γυναίκες άγάπησε γιά μεγάλο χρονικό διάστημα. 'Η πρώτη ήταναι ή συγγραφέισ Μαρία ν' Άγκου, με την όποιαν άπέκτησε και τρία παιδιά. 'Η δεύτερη ήταν ή προγκικήσσα Καρολίνα, ή όποια από τόν καιρό που γνώρισε τόν Λιστ άπέφρασε σ' αϊόν διους τούς στοχαζόμενος της.

Οι έρωτες του Λιστ με την Καρολίνα ήταν πολύ παράξενοι και αναβιβάζοντο άπολύτως με τόν ρομαντικό πνεύμα της εύθυμης έκείνης περιόδου της άνθησότητος. Τό έρωτευμένο αυτό ζευγάρι άποκοιτούσε ένα θαύματος κράμα μουσικής, ποιήσεως, έρωτος, μυστικισμού και... θεολογίας! Και οι δύο τους ήταν θερησκόλητοι.

'Η προγκικήσσα όμως δεν είχε πάρει ακόμη διαζύγιο, και δεν μπορούσε να παντρευθί τόν Λιστ, παρ' όλη τή μεγάλη έπιθυμία που είχαν και οι δύο να νομιμοποιήσουν τόν έρωτά τους. Τά διαβήματα που έκανε ή Καρολίνα στό Βατικανό γιά να έπιτύχθι τήν άδεια διαζυγίου, πήγανε όλα χαμένα. Ένομοίται όσώσος πως οι δύο νέοι δεν έπαυαν καθόλου ν' άγαπώνται. 'Η Καρολίνα εστάθηκε ή μόνη ειλκρινής άγάπη του μεγάλου μουσικού.

Μά ένας μουσικός της φήμης του Λιστ δεν μπορεί ποτέ ν' άνηκη σέ μία μονάχα γυναίκα. Άνηκει και σ' όλον τόν κόσμο. Και ό Λιστ άναγκάστηκε, τέλος, με μεγάλη του λύπη ν' άφήσθι τήν άγαπημένην του στή Ρώμη, γιά τις προσπάθειές της γιά τό διαζύγιο, αυτός δε έπήγε στή Γερμανία γιά νά συνεχισθί με τό φίλο του Ριχάρδο Βάγνερ ύπερ της άναγεννήσεως του Γερμανικού μουσικού θεάτρου.

Τά γράμματα που άντιέλλαξαν στό διάστημα αυτό οι δύο έρωτευμένοι είνε μία άποδέσση της ειλκρινούς και άφοσιωμένης άγάπης. 'Η Καρολίνα και ό Λιστ οίσθανοναι πως ή ψυχές τους ήταναι πραγματικά άδελφωμένες. Με δυσκολία ύπέφεραν τό χωρισμό και δεν κύτταζαν παρά ποτέ νάβθθι ή όρα γά ένασπισίμους.

'Εδώ πρέπει τώρα να κάνουμε μία παρατήρηση που ίσως ν' άπογοητεύσθι πολλούς άναγνώστας μας : ή Καρολίνα, τό θύλαμα του Λιστ, δεν φημιζότανε καθόλου γιά τήν όμορφιά της. Άπεναντίας : ήτανε παχυσάρη και άσκημη. Πώς τά κατάφερε τώρα να κάνουμε μία παρατήρηση που ίσως ν' άπογοητεύσθι τόν όγκον έκείνου, αυτό είνε σκοτεινό μυστήριο, τό όποιο μονάχα μία έξήγηση μπορούμε να δώσουμε : 'Ότι δηλαδή ό Λιστ είχε προσέξει τήν ψυχική όμορφιά της Καρολίνας, άδιαφορώντας γιά τήν έξωτερική της εμφάνισι...

***

Στό μεταξύ, ένώ τά χρόνια περνούσαν, οι δύο έρωτευμένοι έξακολουθούσαν να μένουν χωρισμένοι, άλληλογραφώντας όμως πάντα τακτικά. 'Η Καρολίνα δεν είχε πάει έντομεταξύ ούτε στιγμή τά διαβήματά της γιά να έπιτύχθι τό διαζύγιο. Δέν πετύχαινε όμως νά καταφέρνθι τίποτα.

Στά σχέδιά της άντινάχθηκε κ' αυτός ακόμα ό Τσάρος της Ρωσίας, έπειδή ό σύζυγός της ήταν άνώτερος τιτλοχος της Ρωσίας και δεν ήθελε νά γίνη σκάνδαλο με τό δεύτερο γάμο της. Γιά μία στιγμή έν τούτους ή Καρολίνα έπισπε άεσπανα ότι τά βάσανα της έταλεύσαν. Είδε τόν Πάπα και τόν βίτην πρόθυμο να της χορηγήσθι τό διαζύγιο. Μά τήν τελευταία στιγμή που ήσαν εσθδόν όλα έτοιμα γιά να γίνοντο οι γάμοι της Καρολίνας, έπανεβήσαν οι συγγενείς της και της άδήλωσαν ότι της άπηγόρευαν ήρώτως νά παντρευθί τό μουσικό. Κ' έτσι τά σχέδια τών δύο έρωτευμένων ναυαγίσαντες γιά πάντα αυτή τή φορά. 'Ωστόσο, ή άγάπη τους δεν είχε λιγοστεύσει καθόλου. Δες και ήθελε νά διαγινέσκον τήν παροιμία : *μάτια που δεν βλέπονται γλήγορα λησμονιούνται*.

Και ό Λιστ, ένω συνέχιζε τήν άλληλογραφία με την Καρολίνα, που είχε μείνει στή Ρώμη, έξακολουθούσε συγχρόνως νά ταξίδια του

εις διάφορες πολιτείες της Ευρώπης, πρόθυμος νά λησμονήσθι γιά λίγο τήν παχυσάρη ήγερία του στήν άγκαλιά όποιασδήποτε άλλης γυναίκας.

Στό Άγνόβερο, τόν παρηγόρησε ή Άγνή, μία πολύ καλή μουσικός της εποχής έκείνης. Έπίσης ή θουλλική Μαρία Καλλέρη, έχάριος κ' αυτή μερικώς ευτυχισμένες μέρες στόν άνυπέβλητο βιρτουόζο. Μά ή άλλες πολλές γυναίκες, ών ουκ έστιν ήριθμός, έγνωρίσαν τά χάδια τών όφραίων καλλιτεχνικών χειρών του Λιστ.

'Υστερ' από κάποια ταξίδια, ό Λιστ νοστάλησε τέλος τήν πιστή του φίλη τήν Καρολίνα και μία μέρα έκείνης νά πάη νά τή βρη στή Ρώμη, με τήν όριστική και άμετάκλητη άπόφαση νά τήν παντρευθί. Μά ή Καρολίνα, όταν άκουσε αυτήν τήν πιστήν του άγαπημένου φίλου της, κούνησε μελαγχολικά τό κεφάλι της και όφρησε να πέσουν από τά χείλη της τά θλιβερά αυτά λόγια :

— Πολύ άργά !

Πραγματικώς... Τά χρόνια είχαν περάσει και τά γεράματα άρχισαν σιγά-σιγά νά βαρύνουν και τούς δύο. 'Η δύναμη της έρωτικής φλόγας τους δεν ήταν πια ή ίδια και τό καλύτερο που είχαν να κάνουν ήταν να μη ζητάνε νά βρουν άνοιξιάτικα λουλούδια σ' ένα χιονισμένο κήπο.

'Ο Λιστ λυπήθηκε γιά τήν άρνηση της φίλης του, μά δεν τήν πήρε τό πράγμα κατάκαρδα. Σκέφθηκε από μέσα του πως δεν υπήρχε κανένας λόγος ν' άπέλιπθθι άφού ένωσθε άκόμη τήν άγάπη νά καιη σά στήθη σου και άπεράσει να μείνη κάποσος καιρό κοντά στήν Καρολίνα, στή Ρώμη.

Μά ή Καρολίνα είχε καταγίνει, έξωτερικώς, τολμάχιστον, πολύ περή γυναίκα.

Δέν μπορούσε νά ύποσέθθι τό φως του ήλιου. Καθισμένη όλη τήν ήμέρα μπρός στό γραφείο της έγραφε με τό φως τών κεριών ένα όγκώδες στατο σύγγραμμα (είκοσι δλοκλήρους τόμους, άν άγαπάσει !) περί θερησκευτικής φιλοσοφίας. Τά χρόνια τήν έδωσαν κώνειο πιάσθη, μά χοντρή, και πού εζηλούτη. Κάποτε διακρίως, άν φονιάζοι !...

'Ο Λιστ πήγαινε κάθε βράδυ και τήν έβλεπε. Της έπαίξε στό πιάνο δικές του θερησκευτικές συμφωνίες κ' έκείνη του διάβαζε άποσπάσματα από τό εικόςτάτο θερησκευτικόφιλοσοφικό έργο της, με τό όποιο τά κατακούσε τήν άδύνασια, καθώς έλεγε.

Μά ό Λιστ, ό αιώνας περιπλανώμενος Λιστ, τήν παρήσες μία μέρα,—χωρίς βέβαια νά πάη νά άγαπάη τήν όσκημη αυτή γυναίκα — κ' έακολούθησε τά ταξίδια του στήν Ευρώπη, πού τό πρόθυμος γιά νέες έρωτικές περιπέτειες.

Μία νεαρή Κοζάκ, ή κόρησσα Όλγα Γεννιά τόν άκολουθούσε τώρα παντού. Και όταν έκείνος της ειπε μία μέρα κατά πρόσκοπος τήν είχε βαρεθεί, έκείνη, προσπειλήθη πως ήθελε νά σκοτώθθι. Κάποτε τόν παρούσιαν στήν προγκικήσσα Μέγανδοφ, ή όποια τόν έρωτεύθηκε άμέσως. 'Όποια τέλος γυναίκα και άν έπληρώζε τόν περιήμο αυτό καλλιτέχνη, ήταν άδύνατο νά-μήν τόν άγαπήσθι, νά μη φανή πρόθυμη νά πάη στήν άγκαλιά του.

'Αλλά, παρ' όλας τις διέησεις, γυναίκες κατακτήσεις του, ό Λιστ δεν λησμονούσε ούτε στιγμή τήν μεγάλη του άγάπη, τήν Καρολίνα, ή όποια ύπέφερε στή Ρώμη καθαιόνοντας τήν τραλή και πολυτάραχη ζωή του φίλου της.

«Θά ήθελα νά είμαι μία άπετρανη μεγαλοφυία,—γράφει ό Λιστ στήν διαθήκη του,—γιά νά έμνησθω με ύπερκόσμη μουσική τήν διαλεχτή αυτή ψυχή—έννοει τήν Καρολίνα.—Τή θερμοπαρεκαλώ νά με συγχωρήσθι γιά νά φερμαίνα πού τήν πόστια και γιά τήν καλλιτεχνική μου άδύναμια, που μ' έμποδίζει νά ψάλλω τις χάρες της, όπως της πρέπει...»

***

Πέρασαν και άλλα πολλά χρόνια. 'Ο Λιστ γέρασε πολύ, έφτασε σά έβδομήντα και δεν μπορούσε πια νά σταθί σά πόδια του, άν δεν άδειαζε κανένα μουκάλι κοινά. 'Ωστόσο, ούτε τήν Καρολίνα του έπαψε νά συλλογίζεται ούτε και νά κουνιγά τις όμορφες γυναίκες.

Μά όταν κατάλαβε πως πλησίαζε τό τέλος του, έκείνης γιά τή Βεϊσφόρ, όσκημη και έξυπόχσε στήν άγκαλιά της κόρης του Κοζάκ, γυναίκας του Ριχάρδου Βά-

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΟΧΙΚ ΚΑΙ ΠΕΤΣΙΚ

Τοῦ Ἀρμενίου διηγηματογράφου Δ. ΔΕΜΕΡΔΓΙΑΝ

«Έχει και ἡ Ἀρμενία τὴν λογοτεχνία της. Τὸ παρακάτω διήγημα εἶνε ἡμερικὸς ἕνα λιμρὸ ἀρίστου γρηνατικῆς, γεμίστο ποίημα...»

Ἦσαν ἕνα πολὺ ψυχρὸ χειμωνιάτικο βράδυ.

Ἀπὸ τὸ πρῶο γιόντα...

Ἦ λευκὲς νιφάδες ἐπέσταν ἀπάνω στὴ σκοτεινὴ γῆ, κατεβαίνοντας σιγά-σιγά ἀπὸ τὰ μαύρα νέφη... Μόνον δύο νιφάδες ἀργησαν νὰ πέσουν στὴ γῆ. Ἦσαν ἀδέλφια καὶ λεγόντουσαν ἔκειναι Σοχικ καὶ ἔκειναι Πετσικ.

Καθὸν στρεβλιζόντουσαν ψηλά στὸν ἀέρα εἶδαν ἄξαφνα ἕνα παράθυρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο φαινόταν ἕνα λαμπρὸ φῶς καὶ χαρμόσυνο.

— Ἄ! τί ὠραῖο φῶς! εἶπεν ἡ Σοχικ καὶ ἐπέταξε κατὰ τὸ φῶς καὶ καθῆσεν ἀνάμεσα στὰ σιδηρένια κάγκελα τοῦ παραθύρου.

— Ἄ! τί ὠραῖο φῶς! εἶπεν καὶ ὁ Πετσικ καὶ πλησίασε γιὰ νὰ καθῆσθαι καὶ αὐτὸς ἀπάνω στὸ παράθυρο, κοντὰ στὴν ἀδερφή του, ἀλλὰ γλυστρήσε καὶ ἔπεσε σ' ἕνα ὑγρὸ λιθόρι.

— Σοχικ, ἔπεσα κάτω! παραπονέθηκε ὁ Πετσικ.

— Σῆκο τί κάθισαι; Τοῦ φώναξε ἡ Σοχικ ἀπὸ πάνω.

Προσπάθησε, προσπάθησε ὁ Πετσικ νὰ σηκωθῆ, μὰ δὲν μποροῦσε.

— Ἀδύνατον νὰ σηκωθῶ, Σοχικ, φώναξε, ἔλα κοντὰ μου ἕνα ἄκουσο.

— Ἀμέσως, ἀμέσως ἔρχομαι. Περμένε μόνον μὰ στιγμὴ νὰ εἶδω τί κάνουν ἔδω μέσα, ἀπάντως ἡ Σοχικ καὶ ἐσσύμε νὰ ἱδῶ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Μέσα στὸ δωμάτιο ἦταν ἕνα ὠραῖο καὶ καταπράσινο δέντρο, ποῦ πρῶτὴ φορὰ ἔβλεπεν ἡ Σοχικ, ἕνα δέντρο τῶν Χριστουγέννων. Ἀπάνω στὰ κλαδιά του καθόντουσαν χίλια δύο φώτα καὶ παιχνίδια ποῦ ἄστραφταν. Γύρω τὸ δωμάτιο ἦταν γεμίστο φῶς, ποῦ ἔβλαψε σ' ὅλη τὴν χιόνισσα καὶ φώτιζε καὶ τίς πρὸ ἀκριβῆ γονιές.

Τὸ δωμάτιο ἦταν γεμίστο ἀπὸ παιδιὰ, ποῦ ἔδω ἦσαν χαροῦμενα καὶ χόρευαν γύρω ἀπὸ τὸ δέντρο, χόρευαν κ' ἐψάλλον. Τὶ ἐψάλλον;

Νύχτα λευκὴ καὶ ἄγια,
ὦ, νύχτα χιονισμένη,
τὴν σκοτεινὰ σου φῶτιζε,
μορφή ἄγιασμένη...

Ἐνῶ ἐψάλλον ἐρχοῦσαν τὰ ἔξω βλεμματὰ τους ἀπάνω στὰ μικρὰ ἀλογάκια, ποῦ κρεμαίνονταν ἀπὸ τὸ δέντρο, σιὰ ἀκουσίδια καὶ τίς συμπληρωτικὰ μουρτίδες, στοὺς φασουλιῆδες ποῦ γελούσαν μὲ τὰ κόνια καὶ τὰ φέσια τους, στίς ὠμορφες τίς κοῦκλες μὲ τὰ δλοῦσσα μαλλιά, στοὺς καραγκιόληδες, στὰ ταμπουράκια, στίς ἀπαιγες καὶ στὰ γλυκίσματα ποῦ ἦσαν τυλιγμένα μὲ χρυσόχαρτα... Τὰ κινεῖσταν ὅλα αὐτὰ μὲ λαχάρια κ' ὅλο κηδούσαν καὶ τραγουδοῦσαν:

Τὸ χιόνι στρώνει σπάργανα
κ' ἡ ἄχνης πέπλους φτιάχνουν
καὶ στὴ σπηλιὰ τῆ φτωχικῆ
ἀγγέλο ἀιωνάλλου...

Ἦ Σοχικ, ἀκινεβολήσε καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀνεύγεια τῶν φάνων.

— Τί ὠραῖο ποῦ εἶνε αὐτὸ τὸ δέντρο, ψιθύρισε.

— Κ' ἐγὼ θέλω νὰ τὸ δω, εἶπεν ὁ Πετσικ καὶ κάλι θέλεις νὰ σηκωθῆ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε.

— Σοχικ, ἔλα, φώναξε στὴ συντροφισσὰ του.

— Τώρα, τώρα ἀμέσως ἐφτάσασα, καλὴ μου ἀδερφοῦλη, ἀγαπημένο μου Πετσικ.

— Ἐλα γρήγορα, ἔλα σὲ παρακαλῶ.

— Νὰ ἀμέσως! Μὰ ματιὰ νὰ εἶδω κ' ἐφτάσασα.

Ὁ Πετσικ ἔτρεψε κάτω στὴν ὑγρὴ καὶ σκοτεινὴ τὴν πέτρα,

γυμνὸς, χωρίς παντερά στὴν τσέπη του.

Ὅταν ἡ Καρολίνα ἔφαθε στὴ Ρώμη, τὸ θάνατο τοῦ φίλου της δὲν ἔβγαλε οὔτε λέξη ἀπὸ τὴ χεῖλῆ της. Ὁ πόνοσ τὴν εἶχε σκοτώσει...

Ἠλάγησεν στὸ κρεβάτι της. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δὲν ἔβλεπε τίποτε στὸ στόμα της, μονάχα ἔκλαιγε σιωπηλά, ὡσπου πέθανε κ' αὐτὴ ἡμερα-ἡμερα...

καὶ παρατηροῦσε ψηλά τὴν ἀδερφοῦλα του καὶ ἔβλεπε ἀπὸ τὰ δάκρυα του.

Ἄλλὰ ἡ Σοχικ τόσο ἀφοσιώθηκε κυττάζοντας τὸ δέντρο ποῦ ἔβλεπε ὅλας διόλου, τὸ φτωχὸ τὴν τὸν Πετσικ.

— Τί ὠραῖο εἶνε αὐτὸ τὸ δέντρο, ὅλο καὶ σκεφτότανε. Πρῶτὴ φορὰ μου βλέπω τόσο ὠραῖο δέντρο!...

Τὴ στιγμὴ ἔδειξαν τὰ παιδιὰ τελευτήσαν τῶν Χριστουγέννων τὸ τραγοῦδι καὶ ἄρχισαν τὸ τραγοῦδι τῆς Πρωτοχρονιάς:

Ἀνοιξὰν τὰ εὐράνια
καὶ βγῆν' ὁ νέος χρόνος,
ποῦ φορτωμένους ἔρχεται,
μὲ χίλια δύο καλοῦδια...

Τῆς Σοχικ τῆς ἤθεσε νὰ τραγουδήσῃ κ' αὐτὴ, μὰ, ἀφοῦ ἦταν μὰ χιονονιφάδα δὲν μποροῦσε... Κάθισεν λοιπὸν κ' ἄκουσε ἀφοσιωμένη, μὲ ὅλην τὴν ψυχὴ της τὸ τραγοῦδι τῶν παιδιῶν:

Φέρεται στίς νεῖς τὴν ὠμορφίαν,
στοὺς νέους τὴν ἀγάπην,
φέρεται στοὺς γέροντας ἀγαθὰ
κ' εὐτυχισμένα τέλη...

— Σοχικ, ἔλα λοιπὸν, ἐφάναξεν ἔξω τὰ τώρα ὁ Πετσικ, κ' ἄρχισεν νὰ κλαίη.

Ἄλλὰ ἡ Σοχικ περὶ δὲν τὸν ἄκουγε.

Κύτταξε, κύτταξε ἀφοσιωμένη, μέσα στὸ φωτισμένο δωμάτιο. Ἐβλεπε νὰ μοιράζονταν στὰ παιδιὰ τὰ γλυκὰ μὲ τὰ πολυχόρομα χρυσόχαρτα καὶ τὰ λαχαρομένα φρούτα. Καὶ ἀφοῦ τὰ φάγαν καὶ τὰ χάρηκαν, τοὺς μοίρασαν καὶ τὰ παιχνίδια. Ἐλα ἀλόγακα τὸ πήρε ἕνα ὠμορφο ποῦ ψηλὸ παιδί, ποῦ θὰ γινόταν στρατηγὸς μὰ μέρα, ἕναν φασουλιῆ τὸν πῆρε ἕνας μουλοῦκος στρουγγυλός, ποῦ ἡ μοῖρα του, τοῦ ἔγρασε, νὰ γίνῃ πρωθυπουργός, σὰν μεγαλίσθη, τὸ ταμπούρολο τὸ πῆρε ἕνας ποῦ θὰ γινόταν δικαστὴς καὶ ἔτσι μοιραστήκαν τίς ἀκούσίδες, τὰ σπαθάκια, τίς φωνιές, τίς ροκάνες, ὅλο τῶν παιγιδιῶν τὸ πλήθος.

Τὰ παιδιὰ εὐχαριστημένα ἔρχισαν νὰ φωνάξουν δυνατὰ:

— Ζήτω! Ζήτω! Καὶ τοῦ χρόνου!...

Καὶ ἡ Σοχικ ἤθελε «Ζήτω» νὰ φωνάξῃ, ἀλλὰ ἀφοῦ ἦταν χιονονιφάδα, δὲν μποροῦσε. Γελοῦσε μονάχα καὶ χαιρότανε μὲ ὅλη τὴν καρδίαν της!

Σὲ λίγο ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἐτελείεσταν. Τὰ παιδάκια μὲ τὰ παιχνίδια τους φύγαν καὶ πῆγαν καθένα στὸ σπίτι τους, καὶ τότε ἡ Σοχικ θυμήθηκε τὸν ἀδερφὸ της.

— Πετσικ! Πετσικ! ἔφώναξε ἀνήσυχη.

Μὰ ὁ Πετσικ δὲν ὑπῆρχε περὶ!...

Ἦ Σοχικ κύτταξε καλύτερα καὶ εἶδε ὅτι ὁ φτωχὸς Πετσικ, ποῦ τόσην ὥρα ἦταν περμένος στὸ ὑγρὸ λιθόρι, κ' ἔκλαιε, εἶχε λυῶσιν ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ δάκρυα, σὰν χιόνι, ὅπου ἦταν καὶ εἶχε χαθεῖ!...

— Ἄχ, ἀδερφοῦλη μου, σὲ πῆρε στὸ λαμπὸ μου! Ἄρχισε νὰ κλαίη κ' ἡ Σοχικ, ἐπάνω ψηλά ἀπὸ τὰ σιδηρένια κάγκελα τοῦ παραθύρου.

Καὶ ἔκλαιγε, καὶ ἔκλαιγε, καὶ ἔκλαιγε τόσο πολὺ, ποῦ ἔβλεπε κ' αὐτὴ κ' ἔπεσε σὲ δάκρυα πικρὰ, ἀπάνω στὸ ὑγρὸ λιθόρι.

Ἀπὸ μακριὰ ἔφταναν ἀκόμα ἡ τελευτήσας στροφές τοῦ Πρωτοχρονιάτικου τραγοῦδιού, ποῦ ψάλλον τὰ παιδιὰ, ποῦ γύριζαν φορτωμένα δῶρα σὰ σπία τους, χαροῦμενα κ' εὐτυχισμένα:

Κ' ἡ ζωὴ μας ἦσαν
νὰ λυῶσιν σὰν τὸ χιόνι!...

Δ. Δεμερδγιάν

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Δὲν κερδίζει κανεὶς ποτὲ τίποτε χωρίς προηγουμένους νὰ κοπιάσῃ.

Ἦ τεμπελιά περπατεῖ τόσο ὀργὰ ὥστε ἡ φτώχεια σὲ μὰ στιγμὴ μπορεῖ καὶ τὴ φάγει.

Μὴ τρώς ποτὲ μέρη κόρου, οὔτε καὶ νὰ πίνης μέχρι ἐξάντησιν.

